

мистецтва другої половини ХХ ст. від традицій народного розпису кераміки, через пошуки свого стилю в різних техніках, до формування оригінального, сміливого, неповторного творчого почерку» [1, 53].

У мистецтві скульптури поруч з майстрами, що творять з традиційних матеріалів є ще один послідовник Марії Приймаченко, який для виготовлення робіт використовує солому – Олексій Шевчук. Дев'ять фантастичних істот із сіна скульптор зробив за мотивами картин народної художниці. Автор називає їх «сеноскриптами» [4]. Серед них найбільше вражає червоний лев. Митець поєднав у ньому велику кількість елементів. Дрібний квітковий орнамент огортає його з усіх сторін, а контрастний чорний колір додає роботі виразності.

Марія Приймаченко стала джерелом натхнення і для талановитої художниці – Тетяни Балбус, що родом із Кременця. « Її можна вважати послідовницею М. Приймаченко – є навіть серія картин за мотивами творів всевітньо відомої художниці. Але якщо Марія Приймаченко малювала своїх дивовижних звірів, то Тетяна Балбус робить це через аплікацію. При цьому мисткиня не копіює, а лише черпає натхнення з них» [5].

Живописець Арсен Савадов теж намагався інтерпретувати образи Марії Приймаченко на одному із своїх полотен. Як стверджує автор : «Коли писав картину «Країна Шу», я взяв маленькі квіти Примаченко, зробив їх велетенськими і посадив туди своїх моделей. Я збільшив їх, як сучасний художник, але таке враження, що це її світ. Це і є діалог між митцями, між культурами» [7].

У мистецтві гобелену талановита художниця надихнула майстриню Тетяну Сосуліну на створення цілої серії картин – «Частинка любові». Ці роботи є своєрідною стилізацією образів Марії Приймаченко – прозорі та легкі на вигляд, неперевершене поєднання колористичних барв, чіткість та виразність форм.

Також творчості М. Приймаченко присвятила виставку художниця Людмила Тесленко-Пономаренко, що має назву «Присвячується Марії». Ідеї мисткині втілювались у великих текстильних панно та моделях одягу, виконаних у складній сучасній техніці сито друку по тканині. Її роботи відрізняються не багатокольорністю та приглушеністю тонів, сюжети переважно абстрактного характеру.

Ще один з проявів творчості за мотивами М. Приймаченко є досить незвичним – це казковий стінопис. Він знаходиться у місті Києві, яскравий та життєрадісний малюнок займає всю торцеву стіну будинку по вулиці Туполева. Автором стріт-арту є іспанський художник із Барселони Zosen Bandido. На створення казкового розпису його надихнули роботи відомої української художниці Марії Приймаченко [1]. Наша співвітчизниця стала натхненницею ще одного стінопису – «Кохання», французького художника Луї Ламбер.

Творчість М. Приймаченко спричинила значний резонанс і в українському суспільстві. Дизайнери вже давно звернули увагу на наїв. Серед них 3 літніми сукнями «Жінка тільки для Бога» Айна Гассе дебютувала на Міланському тижні моди де підкорила публіку рисунками тканин та вишивкою бісером, які запозичила з творчості Марії Приймаченко. Ще однією дизайнеркою, що звернулась до мистецтва відомої художниці стала Оксана Караванська з колекцією весна-літо 2009, зобразивши химерних істот майстрині в аплікаціях та принтах.

Отже, ми виявили, що послідовники Марії Приймаченко є в різних видах мистецтва : скульптура (з використанням традиційних та не традиційних матеріалів), живописі, гобелені, художньому текстилі, стінописі. Проаналізувавши роботи різноманітних митців, що творили натхненні великою художницею, ми виявили деякі спільні риси, які їх об'єднують: стилізовані форми, яскраві насичені кольори, чудернацькі образи та орнаментальні мотиви. Як бачимо за мотивами її творчості створюють свої полотна не лише вітчизняні, а й світові митці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бекетова Н. Сад Неллі Ісупової / Н. Бекетова // Образотворче мистецтво. – 2007. – № 3. – С. 52 – 53
2. Дивний І. Те, що знаєш і любиш, переходить через твою душу і потім втілюється / Іван Дивний [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/17637/23-Berdnik.pdf?sequence=1>. – 27.02.2017.
3. Звірі-філософи про світ людей [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ratusha.lviv.ua/zviri-filosofu.html>. – 19.03.2017.
4. Казковий, фантастичний і чарівний світ Марії Приймаченко [електронний ресурс]. – Режим доступу : – 19.03.2017.
5. Казьмірук Н. Послідовниця Марії Приймаченко [Текст] : [кремен. художниця Т. Балбус] / Н. Казьмірук // Замок. – 2013. – № 1/4. – С. 16.
6. Мурашко М. В. /Засоби художньої виразності живопису Марії Приймаченко в українському відео-дизайні [електронний ресурс] / М. В. Мурашко // Аркадія. - 2015. - № 2.
7. Український наїв ХХ ст. [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainian-naive.com/publication/arsen_savadov. – 19.03.2017.+

Метельська О.

Науковий керівник – доц. Тютюнник І. С.

СТІНОПИС ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ ТЕРНОПОЛЯ

У ХХІ ст. сірі вулиці міст вже нікого не приваблюють, а сучасні художники шукають все й нових-нових об'єктів для творчості. І ось в моду приходять розпис стін, який додає яскравих барвів місту та

стає його візитною карткою.

Дослідження є актуальним оскільки, лише декілька років тому муралі почали набувати шаленої популярності. Туристи, приїжджаючи в нове місто, в буквальному сенсі, – шукають розписані стіни для нових фотографій та власного натхнення.

Вивченість теми лише розвивається, поки що є лише статті про стінопис, графіті таких авторів як С. Думасенко, І. Татарова, Л. Левицька [1], але в них вуличне мистецтво розглядається в загальноукраїнському контексті, а місцеві розписи залишаються поза увагою мистецтвознавців.

На просторах Інтернету статті базуються виключно на одній події, тобто розпису одної стіни, немає узагальненої оцінки.

Мета дослідження – виявити початок зародження та розвиток стінопису в Тернополі. Завданнями є виявити місце нового напрямку в мистецтві та визначити функції в суспільстві.

Історія стінопису сягає ще Ст. Єгипту, Риму та Греції, а на території сучасної України це були трипільці. Ці розписи мали переважно сакральний, магічний зміст, який пізніше розвинувся у високохудожні твори, наприклад, такими є роботи Мікеланджело у Сікстинській капелі. З XVI ст. українці традиційно розмальовували свої оселі петриківським розписом. А зараз стінопис відкриває себе по-новому, демонструючи цим незалежну творчість, неймовірні задуми та творчі ідеї, що порушують проблеми сьогодення.

Найпершими створювати стріт-арт у Тернополі стали 14 молодих художників, які ще у 2011 р., взявши участь у проекті «Візуальне вуличне мистецтво», почали розписувати стіни трансформаторних підстанцій. Завдяки старанням молодих митців у дворах будинків на вулиці Лесі Українки, Київській, у центральній частині міста з'явилися наче фотографічні зображення мурів Тернопільського замку та казкових міст, панд, різноманітних квітів, та орнаментів у роботі «Старий парк». Загалом було прикрашено понад 50 трансформаторних підстанцій [1].

Після них почали розписувати стіни художники у рамках акції «Розмалюй своє місто». А це усі в'їзди у Тернопіль, які стали синьо-жовтими, пішохідні мости на залізничному вокзалі та біля ТНТУ і кілька графіті у центрі міста. Найбільш популярним є малюнок з чорноволосою дівчиною з синьо-жовтими квітами, що закликає припинити війну та векторне зображення Тараса Шевченка на вул. Руській, 51.

Після Євромайдану 2014 р. в місті з'явилося декілька патріотичних малюнків, одним з них є стіна в арці на Валовій, на якій Шевченко постає в образі бійця, Франко – журналіста, а Леся Українка – медика-волонтера.

За кількадесят метрів від цього стінопису, в тихому куточку на одній із стін будинку УМВС з'явився намальований студент, який сидить на барикаді з книжкою в руках, готового нести світло знань, дбати про процвітання держави.

У Тернополі на честь пам'яті українського виконавця Кузьми Скрябіна відкрили «Стіну щасливих людей». Мурал із зображенням Кузьми з'явився 2016 року на фасаді будинку, за адресою вул. Б. Хмельницького, 43. Проект втілюється в реальність завдяки ГО «Файне місто» та художникам «Just art». Розпис тривав 3 дні, а над ідеєю працювали цілий рік [6].

Також літом 2016 року на одному з будинків по вул. Брюкнера урочисто відкрили стінопис із зображенням митрополита А. Шептицького. Воно викликало суперечливі емоції у жителів міста. Так мешканці одного з будинків, на фасаді якого почали малювати мурал були категорично проти. Однак після року вмовлянь та декількох перероблених ескізів, вони таки погодились. Розпочали малювати мурал ще восени 2015 року у рамках мистецького фестивалю «АрТерВізія» художники з Одеси [2].

Під час мистецького фестивалю «І» у травні 2016 р. до Тернополя завітав харківський художник Гамлет Зінківський, відомий численними стріт-арт роботами. Малюнки графітіста можна побачити на стінах будинків на вулиці Руській, 25 та в дворику мистецької галереї «Бункермуз», на вул. Чорновола та біля арт-кафе «Коза». Прославився художник своїм чорно-білим стилем з додаванням філософського напису. Його девіз – «прийшов, побачив, створив» [4].

У Тернополі також є стіна розписана віршем українського поета Ю. Іздрика, яку сам автор відвідав під час Мистецького фестивалю «І». Розташована вона під аркою на вул. Старий Ринок, 3, а малювали її у рамках проекту «Голос вулиці», мета якого популяризувати літературу і мистецтво – «дати можливість вулицям заговорити» [3].

Стіна будівлі, що на перехресті вулиць Шпитальної і Острозького, тепер настільки чиста, що перехожі навіть не здогадуються, що там було графіті. Тернопільський художник Юрій Цуприк зобразив масштабне графіті з портретом Надії Савченко, але малюнок зазнав нападу з боку вандалів, тому до Нового Року 2017 його зафарбували [5].

Стріт-арт розглядає весь світ, як одне велике полотно. Ця вулична творчість розвивається найшвидше з усіх відомих видів мистецтва. Це, перш за все, соціальне явище. Воно відображає саме суспільство, його смаки, прагнення, і, звісно, фантазію художників. З 2011 року у Тернополі було створено такі проекти як «Візуальне вуличне мистецтво» (розпис трансформаторних будок), «Голос вулиці», акція «Розмалюй своє місто», стінопис патріотичними малюнками, зображено портрети Скрябіну, митрополиту А. Шептицькому, Н. Савченко та завітав харківський художник Гамлет, який залишив у місті 4 арт-стіни.

Отже, у вуличному мистецтві простежуємо одразу кілька цілей. По-перше, це популяризація культури

настінного живопису. По-друге, це прикраса переважно одноманітних район міст, якими будуть пишатися їхні жителі. Одна з найбільш важливих функцій – освітня. Вона передбачає вшанування відомих постатей країни, а також порушення важливих питань та проблем. Йдеться про поширення культури там, де про неї часто забуває місцева влада. Мурали стають музеєм під відкритим небом, який буде доступний для всіх жителів міста, не залежно від їх соціального статусу. Можна зробити висновок, що культура в Україні продовжує здійснюватися по драбині свого розвитку вверх. Можливо, зовсім скоро, візитівкою Тернополя дійсно будуть його стріт-артові стіни, які дивуватимуть своїм різноманіттям його жителів та гостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Левицька Л. Полотнами для молодих тернопільських художників є... трансформаторні підстанції: [про ініціативу міськвлади Тернополя, «фонд розвитку міста» та молодих художників] / Л. Левицька // Голос України. – 2011. – 20. 05. – С.7.
2. Мурал із Шептицьким таки відкрили у Тернополі (фото, відео). Терен [тернопільські новини] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.teren.in.ua/2016/08/27/mural-iz-sheptytskym-taky-vidkryly-u-ternopoli-foto-video/ Дата звернення: 27.08.2016
3. Нікітіна Ю. Фото дня: у Тернополі розмальовують вулиці віршами// 20 хвилин [новини Тернополя] / [Електронний ресурс]. / Юлія Нікітіна. – Режим доступу: <https://te.20minut.ua/Foto-dnya/foto-dnya-u-temopoli-rozmalovuyut-vulitsi-virshami-10497407.html> Дата звернення: 27.04.2016
4. Омельницький А. Вуличний художник із Харкова розмалював у Тернополі стіни будинків. ГАЛАС [агенція новин з Тернополя] / [Електронний ресурс]. / Андрій Омельницький. – Режим доступу: www.galas.te.ua/2016/05/вуличний-художник-із-харкова-розмалю/ Дата звернення: 09.05.2016
5. Портрет Савченка у Тернополі замалювали через хуліганів (фото). Терен [тернопільські новини] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.teren.in.ua/2017/01/04/portret-savchenko-u-temopoli-zamalyuvaly-cherez-huliganiv-foto/ Дата звернення: 04.01.2017
6. У Тернополі про мурал Скрябіна. Тернопіль наживо [тернопільські новини] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.temopillive.com.ua/dekilka-faktiv-pro-mural-skryabina-u-ternopoli-pro-yaki-vi-ne-znali/ Дата звернення: 01.09.2016

Юречко С.

Науковий керівник – доц. Тютюнник І.С.

ЕСТЕТИКА КВІТКОВИХ ОБРАЗІВ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ МИТЦІВ ЗА МОТИВАМИ КАРТИН КАТЕРИНИ БІЛОКУР

Ім'я Катерини Білокур, самобутньої художниці з народу, яка в своїх чудових полотнах втілила невмирущу красу живописної української природи, назавжди вписалося в історію народного мистецтва. Дивовижною силою своєї фантазії народна майстриня зуміла передати на полотні незвичайну красу, розмаїття квітів рідної землі. Природа, «натура» були її головними вчителями, а квіти – найулюбленішими мотивами.

Квіткові мотиви художниці у наш час відроджуються і набувають широкого застосування у роботах як професійних митців, так і аматорів, які є послідовниками.

В рамках проекту (2015р.) “Атмосфера Катерини Білокур”, присвяченому видатній українській художниці, широкому загалу представили фотопроект, у якому відомі українки занурилися в квітковий світ Білокур, унікальний історичний проект, створений за листами самої художниці, інсталяцію з 20 тисяч квітів, а також модний проект, в якому 13 українських дизайнерів продемонстрували ескізи колекцій. Ця подія відбулась у виставковому просторі “Атмосфера” (м. Київ). Такі заходи не тільки важливі, але і необхідні для популяризації українського мистецтва серед молодих людей, це відкриває завісу незаслуженого забуття, яка довгі роки приховувала великі таланти нашого народу.

Актуальність теми дослідження зумовлена очевидністю того факту, що творчість цієї художниці-самоука варта не лише емоційних захоплень, а й наукового вивчення.

Метою дослідження є висвітлення художніх якостей творів К. Білокура особливостей їх трактування у роботах її послідовників.

Для досягнення мети було поставлено наступні **завдання**: проаналізувати основні риси творчого доробку К. Білокур; виявити особливості втілення естетики квіткових образів К. Білокур на прикладі робіт Н. Унтило, Г. Самарської, К. Ляшенка та Г. Денегі; з'ясувати можливості інтерпретації зазначених мотивів у діяльності дизайнерів.

Невід'ємним компонентом натюрмортів К. Білокур є квіти. Розкішні вінки з квітів обрамляють яблука, виноград, кетяги калини, горіхи, помідори, буряки, моркву, розсіпане добірне зерно пшениці, шматочки цукру. У захопленні світом краси, багатими дарунками рідного краю для неї зникали часові відстані. На її картинах зображені квіти й овочі різних пір року. За тином квітнуть тюльпани і жоржини, півонії і красоля, рожі і лілії, півники і кручені паничі. І все це виписане навдивовижу тонко, до ілюзорності правдиво (“Квіти за тином”).

На рубежі ХХ – ХІ ст. маємо послідовників у живописі, а саме Ганну Самарську, Ніну Унтило, Костянтина Ляшенка і Галину Денегу, що створювали квіткові образи.

Виразнішим послідовником К. Білокур є Ганна Самарська (1941р.). В десятирічному віці доля